

«DARIAH-KPHTH Ανάπτυξη της ελληνικής ερευνητικής υποδομής για τις ανθρωπιστικές επιστήμες ΔΥΑΣ»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΕΚ ΑΘΗΝΑ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΙΔΡΥΜΑ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ

Έκδοση: 1.4

Ενδιάμεση

**Το παρόν έγγραφο περιλαμβάνει θέματα,
ιεραρχίες, έννοιες και ορισμούς, οι οποίοι
προτείνονται για χρήση στους θησαυρούς**

1/12/2014

Ταυτότητα εγγράφου

Μετέχοντες	Χρυσούλα Μπεκιάρη, Λήδα Χαραμή, Μαρία Δασκαλάκη, Μάρτιν Ντέρ
Χαρακτηρισμός	Ανοιχτό
Τόπος	Γ150
Θέμα	Θέματα, ιεραρχίες, έννοιες και ορισμοί

Ιστορικό Αλλαγών

Εκδ.	Ημ/μηνία	Αιτιολογία	Σύνοψη Αλλαγών	Επισπεύδοντες
1.0	29/05/2014	Αρχική		Χρυσούλα Μπεκιάρη, Λήδα Χαραμή, Μαρία Δασκαλάκη
1.1	10/06/2014	ΝΟΗΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΪΜΕΝΟ	Προσθήκη του θέματος	
1.3	23/06/2014	ΝΟΗΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΪΜΕΝΟ	Ολοκληρωμένο	
1.4	20/11/2014	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Ολοκληρωμένο	Χρυσούλα Μπεκιάρη, Λήδα Χαραμή, Μαρία Δασκαλάκη
1.4	01/12/2014	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ	Διόρθωση ορισμού και γενικών παρατηρήσεων	Μαρία Δασκαλάκη
1.4	01/12/2014	ΕΠΟΧΕΣ	Αλλαγή ορισμού	Μαρία Δασκαλάκη
1.4	01/12/2014	Παράρτημα Α΄	Παρατηρήσεις από τη συνάντηση στις 30/6-01/07/2014	Μαρία Δασκαλάκη

Πίνακας Περιεχομένων

1. ΘΕΜΑ: ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ.....	4
1.1 Ιεραρχίες στο θέμα «Δραστηριότητα»	4
1.1.1 Ιεραρχία: Τομείς απασχόλησης	4
1.1.2 Ιεραρχία: Γεγονός, συμβάν	6
1.1.3 Ιεραρχία: Εμπρόθετη καταστροφή.....	7
1.1.4 Ιεραρχία: Λειτουργίες.....	7
1.1.5 Ιεραρχία: Λοιπές δραστηριότητες	8
2. ΘΕΜΑ: ΦΥΣΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ.....	8
2.1 Ιεραρχίες στο θέμα «Φυσικές μεταβολές»	8
2.1.1 Ιεραρχία: Φυσικές καταστροφές.....	8
2.1.2 Ιεραρχία: Γένεση	8
3. ΘΕΜΑ: ΥΛΙΚΑ.....	8
3.1.1 Ιεραρχία: υλικά	9
4. ΘΕΜΑ: ΥΛΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ.....	9
4.1 Ιεραρχίες για το θέμα «Υλικό αντικείμενο»	9
4.1.1 Ιεραρχία: Κινητά.....	9
4.1.2 Ιεραρχία: Ακίνητα	10
4.1.3 Ιεραρχία: Υλικά μορφώματα	10
5. ΘΕΜΑ: ΕΠΟΧΕΣ	11
6. ΘΕΜΑ: ΝΟΗΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	12
6.1 Ιεραρχίες στο θέμα «Νοητικό αντικείμενο»	13
6.1.1 Ιεραρχία: Συμβολικό αντικείμενο	13
6.1.2 Ιεραρχία: Προτασιακό αντικείμενο.....	14
6.1.3 Ιεραρχία: Μέθοδος.....	15
6.1.4 Ιεραρχία: Έννοιες	15
7. ΆΛΛΑ ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΥ ΕΙΝΑΙ ΥΠΟ ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	15
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α΄ :ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΙΣ 30/6- 01/07/2014	16

Προτεινόμενα Θέματα (facets) και ιεραρχίες

Σε συνέχεια της συνάντησης της ομάδας εργασίας του ΙΠ-ΙΤΕ, προτείνουμε τα παρακάτω θέματα και ιεραρχίες, όπως προέκυψαν από τις έννοιες που έχουν σταλεί μέχρι τώρα από τις ομάδες που ασχολούνται με την κατάρτιση των θησαυρών. Σημειώνουμε ότι τα θέματα, οι ιεραρχίες αλλά και οι ορισμοί που προτείνουμε ενδεχομένως να τροποποιηθούν και να επαυξηθούν καθώς τα δείγματα των θησαυρών θα εμπλουτίζονται με νέες έννοιες.

1. Θέμα: Δραστηριότητα

Ορισμός: Το θέμα αυτό περιλαμβάνει εμπρόθετες ενέργειες, οι οποίες οδηγούν στη διατήρηση, τη δημιουργία, την καταστροφή ή τη μεταβολή μιας κατάστασης ή μιας οντότητας (έμβιων όντων, πνευματικών προϊόντων, φυσικών στοιχείων, ομάδων, συγκροτημάτων, πολιτισμικών, κοινωνικών ή πνευματικών φαινομένων κτλ.), και οι οποίες τεκμηριώνονται.

Παρατηρήσεις: Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι από αυτή τη θεματική ενότητα αποκλείονται όλες οι μη-εμπρόθετες ενέργειες είτε αυτές προέρχονται από φυσικές διεργασίες (φυσικές καταστροφές, γενέσεις, αλλαγές που προκύπτουν από φυσικά αίτια) είτε είναι μη-συνειδητές ενέργειες ενός υποκειμένου (ενέργειες που γίνονται υπό την επήρεια παραισθησιογόνων φαρμάκων, ποτών κτλ.) είτε είναι ενέργειες που προκύπτουν από καταναγκασμό (ενέργειες που προκύπτουν από τον εξαναγκασμό του υποκειμένου σε συνθήκες που του στερείται η δυνατότητα να επιλέξει). Ο αποκλεισμός αυτών των περιπτώσεων από το θέμα «Δραστηριότητα» οφείλεται στο γεγονός ότι θεμελιώδες κριτήριο για τον προσδιορισμό της δραστηριότητας θεωρείται η βούληση, η ικανότητα δηλαδή του υποκειμένου να επιλέγει τον σκοπό του σύμφωνα με τη κρίση του. Εφόσον το κριτήριο για τον προσδιορισμό του θέματος «δραστηριότητα» είναι η πρόθεση, η έννοια «σκοπός» αποτελεί τη βάση για τον ορισμό των ιεραρχιών.

1.1 Ιεραρχίες στο θέμα «Δραστηριότητα»

1.1.1 Ιεραρχία: Τομείς απασχόλησης

Όρος κορυφής: Τομείς απασχόλησης

Ορισμός: Περιλαμβάνει τομείς επαγγελματικής ή δυνάμει επαγγελματικής απασχόλησης, κοινωνικά ή/και νομικά αποδεκτής βάσει των κριτηρίων της αυτοτέλειας του κάθε τομέα, της αποτελεσματικότητας της πρακτικής που εφαρμόζει, της υιοθέτησης κοινών μεθόδων και της δυνατότητας μεταβίβασης της γνώσης και της τεχνογνωσίας του εκάστοτε επαγγελματικού τομέα. Ο κάθε τομέας περιέχει τύπους ενεργειών που δημιουργούν ενότητες, οι οποίες εκφράζουν μια μορφή επαγγελματικής ή δυνάμει επαγγελματικής εξειδίκευσης.

Η εξειδίκευση αυτή μπορεί να αφορά στην κατασκευή ή αλλαγή υλικών αντικειμένων, στη σύλληψη και κατανόηση ενεργειών ή φαινομένων, στην παροχή, στη μεταφορά/ μεταβίβαση υπηρεσιών, γνώσης και τεχνογνωσίας και στην παραγωγή έργων και φαινομένων με αισθητική αξία.

Γενικές παρατηρήσεις:

α) Θα πρέπει να είναι απολύτως σαφές ότι οι όροι τους οποίους προσδιορίζουμε στην ιεραρχία αυτή αφορούν τύπους ενεργειών και δεν πρέπει να συγχέονται ούτε με τον δράστη, ούτε με το αποτέλεσμα της ενέργειας, ούτε με τη διαδικασία που οδηγεί στο συγκεκριμένο αποτέλεσμα. Ο δράστης, ως το ποιητικό αίτιο, το αποτέλεσμα ως το τελικό αίτιο και η διαδικασία ως το σύνολο των περιορισμών και κανόνων, η εφαρμογή των οποίων κρίνεται ότι οδηγεί σε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα, αποτελούν ξεχωριστούς όρους που ανήκουν σε διαφορετικές ιεραρχίες και θέματα.

β) Στον προσδιορισμό δραστηριοτήτων και την κατάταξή τους στους αντίστοιχους ειδικότερους όρους, θα πρέπει να μην συγχέουμε την ιστορία ενός τομέα απασχόλησης, δηλαδή το συγκεκριμένο πλαίσιο στο οποίο ο τομέας αυτός εμφανίζεται και προσλαμβάνεται, με τον τύπο των ενεργειών που χαρακτηρίζουν τον τομέα αυτόν.

Ειδικότεροι όροι:

- 1. Κατασκευή υλικών αντικειμένων και εγκαταστάσεων.** Περιλαμβάνει τομείς απασχόλησης που αφορούν τύπους ενεργειών, οι οποίες αποσκοπούν στην κατασκευή ή στην αλλαγή υλικών αντικειμένων ή εγκαταστάσεων. Η κατασκευή ή η αλλαγή μπορεί να αναφέρεται σε ένα τμήμα ή στο σύνολο των τμημάτων ενός υλικού αντικείμενου ή μιας εγκατάστασης. Τα παραγόμενα έχουν υλική ή/και χρηστική αξία.
- 2. Σύλληψη και κατανόηση φαινομένων:** Περιλαμβάνει τομείς απασχόλησης που αφορούν τύπους ενεργειών, οι οποίες αποσκοπούν στη σύλληψη ή/και κατανόηση κοινωνικών, φυσικών, ιστορικών, διανοητικών, πολιτισμικών κ.α. φαινομένων ή τύπων φαινομένων που έχουν λάβει ή που λαμβάνουν χώρα ή που είναι δυνατόν να προβλεφθεί η εμφάνισή τους, είναι δυνάμει επικοινωνήσιμα και μπορούν να τεθούν σε κρίση. Η σύλληψη ή/και η κατανόηση μπορεί να περιλαμβάνει μέρος ή/και την ολότητα των φαινομένων υπό εξέταση.
- 3. Παροχή γνώσης/τεχνογνωσίας:** Περιλαμβάνει τομείς απασχόλησης που αφορούν τύπους ενεργειών, οι οποίες αποσκοπούν στην παροχή και μεταφορά της γνώσης και της τεχνογνωσίας που είναι ήδη κεκτημένη. Με αυτή την έννοια, οι δραστηριότητες που εμπίπτουν στον συγκεκριμένο όρο δεν αποσκοπούν στην παραγωγή νέας γνώσης ή/και τεχνογνωσίας ή στην

αλλαγή της υπάρχουσας, ως προς το αντικείμενο της παροχής, αλλά στη διατήρησή της.

4. **Παραγωγή έργων ή/και φαινομένων αισθητικής αξίας:** Περιλαμβάνει τομείς απασχόλησης που αφορούν τύπους ενεργειών, οι οποίες, ενώ μπορεί να εμπεριέχουν την κατασκευή υλικών αντικείμενων ή εγκαταστάσεων, σκοπεύουν πρωτίστως στην απόδοση αισθητικής αξίας σε αυτά ή στη μετάδοση αισθητικών αξιών μέσω της δημιουργίας ανάλογων φαινομένων.

1.1.2 Ιεραρχία: Γεγονός, συμβάν

Όρος κορυφής: Γεγονός, συμβάν

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει δραστηριότητες από έναν τουλάχιστον δράστη με σκοπό την εμφάνιση ή την αλλαγή φαινομένων ή/και καταστάσεων στο κοινωνικό, πολιτικό οικονομικό, πολιτισμικό και διανοητικό επίπεδο. Δεν πρόκειται για μεμονωμένες πράξεις, αλλά για σύνθετες ενέργειες ανεξαρτήτου κλίμακας.

Ειδικότεροι όροι:

1. **Κοινωνικές εκδηλώσεις:** Περιλαμβάνει σύνθετες ενέργειες από ομάδα ατόμων με σκοπό τη διεξαγωγή εκδηλώσεων με ψυχαγωγικό, τελετουργικό, κοινωνικό χαρακτήρα (πάρτι, εθνικές, θρησκευτικές κ.τ.λ. γιορτές, εκθέσεις, παρουσιάσεις βιβλίων, εγκαίνια, φεστιβάλ, επίσημες τελετές, αθλητικές, φιλανθρωπικές εκδηλώσεις, διαγωνισμοί, οργανωμένα ταξίδια αναψυχής κτλ.).
2. **Συγκρούσεις:** Περιλαμβάνει σύνθετες ενέργειες που προϋποθέτουν τουλάχιστον δύο δράστες ή ομάδες δραστών, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τα συμφέροντα και τις επιδιώξεις τους ως ανταγωνιστικά και αποσκοπούν στην ικανοποίησή τους μέσω της εμπλοκής τους σε καταστάσεις ή φαινόμενα αντιπαραθέσεων (πραξικόπημα, πόλεμοι, δικαστικές διαμάχες, επαναστάσεις, απεργίες).
3. **Πολιτικά, κοινωνικά, οικονομικά γεγονότα:** περιλαμβάνει σύνθετες ενέργειες από έναν τουλάχιστον δράστη ή ομάδα δραστών που αποσκοπούν στην εμφάνιση ή στην αλλαγή πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών καταστάσεων (εκλογές, σύναψη πολιτικών-οικονομικών συμφωνιών, καμπάνιες, ψήφιση/κατάργηση νομοσχεδίων κτλ.).
4. **Διαχείριση ομάδας:** περιλαμβάνει σύνθετες ενέργειες από δύο τουλάχιστον άτομα που αποσκοπούν στη σύναψη, μετατροπή, ή διάλυση οποιασδήποτε μορφής (νομικά αναγνωρισμένης, ή εκτός νόμου) ενωτικής σχέσης οποιουδήποτε χαρακτήρα (οικονομικού, θρησκευτικού, αθλητικού, πολιτικού, κτλ.) και η οποία παρουσιάζει οργανωτικά χαρακτηριστικά. Προϋπόθεση για τη σύναψη, μετατροπή ή διάλυση οποιασδήποτε μορφής ενωτικής σχέσης οποιουδήποτε χαρακτήρα αποτελεί η από κοινού υιοθέτηση κάποιων

πεποιθήσεων, στόχων και αποφάσεων ή/και η από κοινού επιτέλεση κάποιων ενεργειών.

1.1.3 Ιεραρχία: Εμπρόθετη καταστροφή

Όρος κορυφής: Εμπρόθετη καταστροφή

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει εμπρόθετες ενέργειες που αποσκοπούν στο τέλος της ύπαρξης καταστάσεων και οντοτήτων.

Ειδικότεροι όροι

1. **Καταστροφή:** Περιλαμβάνει εμπρόθετες ενέργειες που αποσκοπούν στο τέλος της ύπαρξης οποιασδήποτε οντότητας ή στη λήξη μιας ισχύουσας κατάστασης.

1.1.4 Ιεραρχία: Λειτουργίες

Όρος κορυφής: Λειτουργίες

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει ενέργειες που αποτελούν δομικά μέρη ενός σχετικά σταθερά διαρθρωμένου συστήματος (διαδικασιών, οργανισμών, μηχανισμών) μόνιμων και αλληλοεξαρτώμενων διεργασιών που επαναλαμβάνονται στο πλαίσιο αυτού του συστήματος και συντελούν έτσι στη διατήρησή του. Παρόλο που οι λειτουργίες είναι μέρη ενός ευρύτερου συστήματος, κάθε επιμέρους λειτουργία είναι απολύτως διακριτή από κάθε άλλη.

Ως δομικά μέρη ενός διαρθρωμένου συστήματος, οι λειτουργίες είναι ενέργειες που έχουν ένα συγκεκριμένο ρόλο στο εσωτερικό του συστήματος και αποσκοπούν σε έναν ορισμένο σκοπό, τον οποίο πρέπει να εκπληρώσουν. Με αυτή την έννοια, δεν είναι δυνατόν ο σκοπός, τον οποίο εκπληρώνουν αυτές οι ενέργειες, να είναι διαφορετικός από τον σκοπό για τον οποίο επιτελούνται· με άλλα λόγια, ένα από τα κριτήρια ταυτότητας της λειτουργίας είναι ο σκοπός της.

Η έννοια της λειτουργίας συνδέει, άρα, με μονοσήμαντο τρόπο τις σχέσεις των ενεργειών που επιτελούνται και του στόχου που επιτυγχάνουν οι ενέργειες αυτές, ώστε, όταν προκύψει από την παρεμβολή κάποιου άλλου τυχαίου παράγοντα ένας άλλος σκοπός από τον επιδιωκόμενο, να μιλάμε για άλλη λειτουργία ή για άλλη δραστηριότητα.

Στον ορισμό της λειτουργίας δεν ενδιαφέρουν ούτε τα βήματα των δραστηριοτήτων για την εκπλήρωση ενός σκοπού, ούτε η μέθοδος, δηλαδή οι περιορισμοί που επιβάλλονται προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός.

Ειδικότεροι όροι:

(Οι ειδικότεροι όροι αυτής της ιεραρχίας θα προσδιοριστούν ανάλογα με τις ανάγκες που θα προκύψουν).

1.1.5 Ιεραρχία: Λοιπές δραστηριότητες

Όρος κορυφής: Λοιπές δραστηριότητες

Σημείωση: Στο βαθμό που θα προκύψουν όροι που δεν μπορούν να ενταχθούν στους τύπους δραστηριοτήτων που έχουν οριστεί παραπάνω, θα αποφασιστεί ποια κριτήρια θα πρέπει να εφαρμοστούν για να ενταχθούν με σωστό τρόπο οι όροι που εκκρεμούν.

2. Θέμα: Φυσικές μεταβολές

Ορισμός: Το θέμα αυτό περιλαμβάνει αλλαγές καταστάσεων, πραγμάτων και οντοτήτων που αποδίδονται στην επενέργεια φυσικών αιτιών (σεισμών, πλημμύρων κτλ.).

2.1 Ιεραρχίες στο θέμα «Φυσικές μεταβολές»

2.1.1 Ιεραρχία: Φυσικές καταστροφές

Όρος κορυφής: Φυσικές καταστροφές

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει αλλαγές καταστάσεων, πραγμάτων ή οντοτήτων που αποδίδονται στην επενέργεια φυσικών αιτιών, τα οποία προκαλούν τον αφανισμό τους ή τη μετατροπή τους σε τέτοιο βαθμό, ώστε να χάνουν την ταυτότητά τους.

2.1.2 Ιεραρχία: Γένεση

Όρος κορυφής: Γένεση

Ορισμός: Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει αλλαγές καταστάσεων, πραγμάτων και οντοτήτων που αποδίδονται στην επενέργεια φυσικών αιτιών, τα οποία οδηγούν στη γένεση νέων ή στη μετατροπή της ταυτότητας των υπαρχόντων, με τρόπο ώστε να χάνεται η ταυτότητα των τελευταίων και να προκύπτει μια νέα οντότητα με θεμελιώδη διαφορετική φύση.

3. Θέμα: Υλικά

Ορισμός: Στο θέμα αυτό περιλαμβάνονται υλικές υποστάσεις που αποτελούν συστατικά υλικών αντικειμένων ή που χρησιμοποιούνται στην κατασκευή τους, χωρίς η ατομική τους υπόσταση να παίζει ρόλο στη λειτουργία του αντικειμένου

(π.χ. χρυσός, νερό, τούβλα κ.ά.) Τα υλικά μπορεί να περιλαμβάνουν καθαρές πρώτες ύλες, επεξεργασμένες ή ανεπεξέργαστες, αλλά και υλικά που έχουν μορφοποιηθεί και ενσωματωθεί σε αντικείμενα. Χαρακτηριστικό γνώρισμα των υλικών είναι ότι δεν μπορούν να εξατομικευτούν, να αποτελέσουν δηλαδή διακριτές «μονάδες», με σαφή και διακριτά όρια ή ρόλο σε σχέση με άλλες μονάδες του ίδιου ή διαφορετικού είδους.

3.1.1 Ιεραρχία: υλικά

Όρος κορυφής: υλικά

Προτείνουμε τα υλικά να εξειδικεύονται κάθε φορά βάσει του συνόλου των παρακάτω προσδιορισμών (ετικέτες δεσμού) ή ενός μέρους τους:

<ως προς τον τρόπο χρήσης>

<ως προς τη σύνθεση>

<ως προς τη προέλευση>

<ως προς τη μορφή πριν από τη χρήση>

<ως προς τη μορφή μετά τη χρήση>

<ως προς τη μορφή κατά τη διάρκεια της χρήσης>

4. Θέμα: Υλικό αντικείμενο

Ορισμός: Το θέμα αυτό περιλαμβάνει οτιδήποτε άψυχο που έχει υλική υπόσταση, αποτελεί μια ολοκληρωμένη μονάδα και έχει μια σχετική σταθερότητα μορφής με αναγνωρίσιμα όρια. Τέτοιες μονάδες μπορεί να είναι φυσικές ή δημιουργημένες (ως προς τη προέλευση), απλές ή σύνθετες (ως προς τη σύσταση) και να αποτελούνται από μέρη. Στην τελευταία περίπτωση, είναι πιθανό τα μέρη να είναι διακριτά και να προσδιορίζονται ανεξάρτητα από τη μονάδα της οποίας είναι μέρος (π.χ. μια σπηλιά σε ένα βουνό) ή να απαιτείται για τον προσδιορισμό τους η αναφορά στο σύνολο των μερών (π.χ. σκάκι-πιόνια).

4.1 Ιεραρχίες για το θέμα «Υλικό αντικείμενο»

4.1.1 Ιεραρχία: Κινητά

Όρος κορυφής: Κινητά

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει α) αντικείμενα που εξ αρχής έχουν κατασκευασθεί ως κινητά π.χ. Αγαλμάτιο, Δακτυλιόλιθος, Ειδώλιο, Ειλητό, Φαρέτρα κλπ. β)

αντικείμενα που έχουν μεταφερθεί εξ ολοκλήρου στο μουσείο π.χ. Βωμός, Στήλη, Κρήνη, Ναός κλπ. γ) αντικείμενα που είναι αποσπασμένα από ακίνητο μνημείο π.χ. Κιονόκρανο, Ψηφιδωτό Επιτοίχιο κλπ. και δ) αντικείμενα που είναι δυνατό να υπάρχουν είτε ως κινητά είτε ως ακίνητα πχ. Τάφος- σε χώρο μουσείου.

4.1.2 Ιεραρχία: Ακίνητα

Όρος κορυφής: Ακίνητα

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος, παραμένουν σε αυτό και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών.

Ειδικότεροι όροι

- 1. Ακίνητο μνημείο:** Ως Ακίνητο μνημείο νοείται κάθε μεμονωμένο κτίσμα, οικοδόμημα, απλή κατασκευή, πλαστικό ή ζωγραφικό έργο που ευρίσκεται κατά χώραν ή αποτελεί λειτουργικό τμήμα ευρύτερου συγκροτήματος πχ. Μέγαρο, Ναός, Στάδιο, Κωδωνοστάσιο, Στήλη, Κρήνη, Αντιτείχισμα, Κρύπτη, Ξενών, Οικία, Οικοτροφείο, Υπνωτήριο, Εργαστήριο, Κάμινος, Φυλάκιο, Ιερό, Λουτρό, Ναός, Μαυσωλείο, Κρύπτη, Τάφος, Πρυτανείο, Τράπεζα μονής, Εστία, Πύλη, Πρόπυλο, Ωδείο, Θέατρο κλπ.
- 2. Συγκρότημα:** Ως Συγκρότημα νοείται κάθε σύνολο μεμονωμένων κτισμάτων – οικοδομημάτων ακινήτων τα οποία έχουν μεταξύ τους λειτουργική σχέση όπως είναι ένα Ιερόν (π.χ. το Ιερόν της Επιδαύρου), μία Μονή (π.χ. η Ι.Μ. Αρκαδίου), κλπ. Τα επιμέρους ακίνητα μνημεία ενός Συγκροτήματος όπως είναι δυνατόν να είναι ένα Θέατρο, ένα Στάδιο, μία Μοναστηριακή Τράπεζα κλπ. καταγράφονται ως μεμονωμένα ακίνητα.
- 3. Εγκατάσταση:** Ως Εγκατάσταση νοείται κάθε κατασκευή – έργο υποδομής, π.χ. Οδικό δίκτυο, Υδρευτικό δίκτυο κλπ., η οποία από τη φύση της εκτείνεται εις μήκος, που πολλές φορές υπερβαίνει τα όρια Νομών και ορισμένες φορές προστατεύεται και από διαφορετικές Εφορείας Αρχαιοτήτων.
- 4. Οικιστικό σύνολο:** Ως Οικιστικό σύνολο νοείται κάθε οικιστικό σύνολο, ή τμήμα οικιστικού συνόλου, το οποίο ως ενότητα είναι δυνατόν να περιέχει καταγεγραμμένες θέσεις, μεμονωμένα ακίνητα, συγκροτήματα κλπ., όπως για παράδειγμα είναι μία Ακρόπολις, μία Πόλις, μία Συνοικία κ.ο.κ.

4.1.3 Ιεραρχία: Υλικά μορφώματα

Όρος κορυφής: Υλικά μορφώματα

Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει συγκεκριμένους σχηματισμούς που είναι προσαρμοσμένοι με αναπόσπαστο τρόπο σε συγκεκριμένα υλικά αντικείμενα. Δεν μπορούν, επομένως, να χωριστούν από τον φορέα-αντικείμενο, χωρίς όμως

να ταυτίζονται με αυτόν, εφόσον ένα τμήμα του φορέα-αντικειμένου μπορεί να φέρει ολόκληρο το μόρφωμα. Με αυτήν την έννοια, το μόρφωμα είναι σταθερό ως προς τον φορέα-αντικείμενο, ενώ η προσπάθεια απομάκρυνσής του συνοδεύεται από απώλεια μέρους του φορέα-αντικειμένου. Ενδέχεται να έχουν δισδιάστατη ή τρισδιάστατη γεωμετρική έκταση, αλλά δεν υπάρχουν φυσικά σύνορα που να τα διαχωρίζουν απόλυτα, με αντικειμενικό τρόπο από τα αντικείμενα-φορείς. Πραγματώσεις υλικών μορφωμάτων μπορεί, για παράδειγμα, να είναι μορφώματα με την στενότερη έννοια του όρου (γρατζουνιές, τρύπες, ανάγλυφα, χρώματα επιφάνειας κ.τ.λ.), ενώ με την ευρύτερη έννοια μορφώματα είναι μέρη συγκεκριμένων αντικειμένων με σύνορα που δεν προσδιορίζονται με απόλυτο τρόπο, όπως είναι ο πυρήνας της γης ή το κεφάλι σε ένα μαρμάρινο άγαλμα.

Προτεινόμενες ετικέτες δεσμού:

Προτείνουμε τα υλικά αντικείμενα να εξειδικεύονται κάθε φορά βάσει του συνόλου των παρακάτω προσδιορισμών (ετικέτες δεσμού) ή ενός μέρους τους:

<ως προς τη λειτουργία τους>

<ως προς τη μορφή τους>

<ως προς τον τρόπο χρήσης>

<ως προς τη σύνθεση>

<ως προς τη προέλευση>

<ως προς τον περιβάλλοντα χώρο>

5. Θέμα: Εποχές

Ορισμός: Το θέμα αυτό περιλαμβάνει τύπους πολιτισμικών, κοινωνικών, διανοητικών φαινομένων που χαρακτηρίζονται από συνοχή δημιουργώντας νοητές ενότητες. Η συνοχή αυτή συγκροτείται λόγω της παρουσίασης ενός τουλάχιστον ποιοτικού στοιχείου που εμφανίζουν σύνολα φαινομένων χωροχρονικά οριοθετημένων. Η χωροχρονική οριοθέτηση αποτελεί μορφικό χαρακτηριστικό του θέματος «εποχή», δεν αναφέρεται δηλαδή σε συγκεκριμένες πραγματώσεις του θέματος αυτού. Κατά συνέπεια, στο θέμα αυτό δεν περιλαμβάνονται τα στιγμιότυπα εποχών όπως η Αναγέννηση ή η Ρωμαϊκή περίοδος, ή η περίοδος των βαλκανικών πολέμων κτλ., αλλά οι τύποι κατηγοριοποίησής τους, δηλαδή οι αφηρημένες έννοιες, βάσει των οποίων είναι δυνατός ο εν γένει προσδιορισμός της συνοχής στην εμφάνιση πολιτισμικών, κοινωνικών και διανοητικών φαινομένων».

Παραδείγματα του θέματος «εποχές»:

- Καλλιτεχνικά ρεύματα (στιλ και τεχνотροπίες). Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει τύπους φαινομένων που εμφανίζουν συνοχή ως προς την τεχνотροπία, τη θεματική και τα μορφολογικά στοιχεία που υιοθετούνται στην τέχνη και την αρχιτεκτονική και τα οποία μπορούν να οριοθετηθούν χωροχρονικά.
- Επιστημονικές και διανοητικές περίοδοι: περιλαμβάνει τύπους φαινομένων που χαρακτηρίζονται από συνοχή σε σχέση με τις ιδεολογικές, διανοητικές και επιστημονικές πεποιθήσεις που υιοθετούνται κάθε φορά στο πλαίσιο συγκεκριμένων χωροχρονικά συνιστωσών.
- Γεωπολιτική περίοδος: περιλαμβάνει τύπους φαινομένων που χαρακτηρίζονται από συνοχή ως προς το γεωγραφικό και πολιτικό μόρφωμα στο οποίο παρουσιάζονται.
- Ιστορική περίοδος: περιλαμβάνει τύπους φαινομένων που χαρακτηρίζονται από συνοχή αναφορικά με τον χρόνο και τον τόπο που λαμβάνουν χώρα.
- Εποχές κυρίαρχης τεχνολογίας: περιλαμβάνει τύπους φαινομένων που χαρακτηρίζονται από συνοχή σε σχέση με τα τεχνολογικά μέσα, τα οποία χρησιμοποιούνται στην παραγωγή.

Όρος κορυφής: εποχές

Προτεινόμενες ετικέτες δεσμού:

< ως προς τον συγκεκριμένο τύπο εποχών >

6. Θέμα: Νοητικό αντικείμενο

Ορισμός: νοητικά αντικείμενα ορίζονται τα αντικείμενα που η ουσία τους μένει αμετάβλητη ανεξάρτητα από τον φορέα στον οποίο εμφανίζονται κάθε φορά. Προκύπτουν από την ανθρωπινή δραστηριότητα χωρίς τη μεσολάβηση (έννοιες, σκέψεις) ή με τη μεσολάβηση μηχανικών ή ηλεκτρονικών μέσων (ψηφιακές φωτογραφίες, μετρήσεις γεωμετρικών κ.α. μεγεθών). Παρά το γεγονός ότι τα αντικείμενα αυτά εκδηλώνονται μέσω της χρήσης της ύλης, η τελευταία δεν παίζει κανένα ρόλο στον προσδιορισμό της ταυτότητάς τους. Εφόσον, λοιπόν, τα νοητικά αντικείμενα έχουν την ιδιότητα να εμφανίζονται μέσω της χρήσης της ύλης, (χαρτί, ηλεκτρονικά μέσα, πίνακες, φωτογραφίες, μνήμη κτλ.) μπορεί να υλοποιούνται σε περισσότερους από έναν φορείς ταυτόχρονα, χωρίς αυτό να μεταβάλλει ή να τροποποιεί την ταυτότητά τους. Ενώ, όμως, ο φορέας και η συγκεκριμένη εμφάνιση του νοητικού αντικείμενου μέσω υλικών στοιχείων δεν

παίζει κανένα ρόλο στον προσδιορισμό του, οποιαδήποτε αλλαγή, μεταβολή ή τροποποίηση του ίδιου του νοητικού αντικειμένου (αφαίρεση ενός τμήματός του, αναθεώρησή του κτλ) επιφέρει αλλαγή στον προσδιορισμό της ταυτότητάς του.

Τα νοητικά αντικείμενα υφίστανται, στο βαθμό που υφίσταται ένας τουλάχιστον φορέας, στον οποίο εκδηλώνονται (συμπεριλαμβανομένης και της ανθρώπινης μνήμης). Η ύπαρξή τους τερματίζεται, όταν εξαφανίζεται και ο τελευταίος φορέας, στον οποίο εμφανίζονται, ή όταν καταστρέφεται η μνήμη στην οποία έχουν καταγραφεί.

6.1 Ιεραρχίες στο θέμα «Νοητικό αντικείμενο»

6.1.1 Ιεραρχία: Συμβολικό αντικείμενο

Όρος κορυφής: Συμβολικό αντικείμενο

Περιλαμβάνει σύμβολα ή οποιαδήποτε συνάθροιση συμβόλων πεπερασμένου αριθμού τύπων συμβόλων που είναι αντικειμενικά αναγνωρίσιμα και θεωρούνται ολοκληρωμένες λειτουργικά μονάδες (σειρές ή διατάξεις συμβόλων). Η λειτουργία των συμβολικών αντικειμένων έγκειται στο ότι μπορεί να δηλώνουν κάτι ή να κοινοποιούν κάποιο περιεχόμενο, αλλά τα ίδια τα συμβολικά αντικείμενα είναι ανεξάρτητα από αυτό που δηλώνουν ή κοινοποιούν. Επιπλέον, μπορεί να εκφέρονται από διάφορους υλικούς φορείς ταυτόχρονα χωρίς αυτό να προσθέτει ή να αφαιρεί κάτι στον προσδιορισμό της ταυτότητας των συμβόλων. Εφόσον λοιπόν τα συμβολικά αντικείμενα είναι αντικειμενικά αναγνωρίσιμα και συνιστούν λειτουργικά ολοκληρωμένες μονάδες (σειρές ή διατάξεις συμβόλων), είναι ανεξάρτητα τόσο από τον υλικό φορέα, από τον οποίο εκφέρονται κάθε φορά, όσο και από το συμβολιζόμενο περιεχόμενο, στο οποίο μπορεί να αναφέρονται και άρα είναι πιθανόν να μην έχουν τα ίδια κάθε φορά κάποιο αναγνωρίσιμο νόημα.

Προτεινόμενες ετικέτες δεσμού:

<ως προς τον τύπο συμβόλων> λατινικό αλφάβητο, Γραμμική Α, μαθηματικά σύμβολα, οδικά σήματα.

<ως προς τη μορφή> κείμενο, html document, εικονίδιο, επιγραφή, ταμπέλα.

<ως προς τη λειτουργία> σήμανση, μήνυμα, λατρευτικά σύμβολα, χάρτες.

Ειδικότεροι όροι:

1. Πληροφοριακό αντικείμενο. (εκκρεμεί ο ορισμός)

Ορισμός: Ο όρος αυτός περιλαμβάνει όλα τα προϊόντα της ανθρώπινης νοητικής δραστηριότητας που έχουν μια αντικειμενικά αναγνωρίσιμη δομή και αποτελούν σημασιολογικές μονάδες. Αποτελούν δηλαδή ανεξάρτητες

σημασιολογικά ενότητες που μας πληροφορούν για το περιεχόμενο ενός νοητικού αντικειμένου. Με αυτή την έννοια, το περιεχόμενο, για το οποίο μας πληροφορεί ένα πληροφοριακό αντικείμενο, και τα σύμβολα, που χρησιμοποιούνται προκειμένου αυτό να εκφραστεί, είναι συνδεδεμένα με τέτοιο τρόπο, ώστε η προσπάθεια μεταγραφής του περιεχομένου της πληροφορίας σε άλλο σύστημα συμβόλων να οδηγεί κατά κανόνα σε αλλοίωση της πληροφορίας. Εφόσον το πληροφοριακό αντικείμενο είναι η σημασιολογική μονάδα που συνθέτει τη πληροφορία και το σύμβολο, κάθε πληροφοριακό αντικείμενο προϋποθέτει το συμβολικό χωρίς να ισχύει το αντίστροφο. Για αυτό τον λόγο, το πληροφοριακό αντικείμενο είναι υποδιαίρεση όχι μόνο του προτασιακού (βλέπε παρακάτω) αλλά και του συμβολικού αντικειμένου. Το πληροφοριακό αντικείμενο έχει διάφορες μορφές (γραπτό κείμενο, εικόνα, ήχος, γράφημα κτλ.) και μας επιτρέπει να συνάγουμε επιπλέον συμπεράσματα σχετικά με το ιστορικό-κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο εμφανίζεται ένα τέτοιο αντικείμενο, για τον ίδιο τον δημιουργό του αντικειμένου και τον τρόπο που αυτό δημιουργήθηκε. Παράδειγμα αποτελούν, οι διάφορες μορφές του πρωτογενούς πνευματικού υλικού (αρχεία, πηγές κτλ.) που χρησιμοποιούμε στην επιστημονική έρευνα, τα οποία κατά κανόνα αντιμετωπίζονται ως πληροφοριακό αντικείμενο.

Προτεινόμενες ετικέτες δεσμού:

<ως προς τη λειτουργία> ενημερωτικό υλικό (διαφημιστικά φυλλάδια, προπαγανδιστικά, πολιτικά έντυπα και αφίσες, οδηγίες χρήσης μέσω γραφικών

αναπαραστάσεων, χάρτες χωρίς κλίμακα κτλ.), λατρευτικές αναπαραστάσεις.

<ως προς τη δυνατότητα χρήσης> υλικό για πρωτογενή έρευνα παραγωγής γνώσης (αρχεία, πηγές κτλ.).

<ως προς την προέλευση> αιγυπτιακοί πάπυροι, βιβλικοί ψαλμοί, βυζαντινοί ψαλμοί, αναγεννησιακά έργα τέχνης, βυζαντινή εικονογραφία.

<ως προς το σύστημα συμβόλων> γραπτά κείμενα όλων των ειδών, απεικονίσεις, γραφικές αναπαραστάσεις, σκίτσα κτλ.

<ως προς την δομή> δημοσίευση με βάση τις οδηγίες του εκδοτικού οίκου springer, μαντινάδα, ορατόριο.

6.1.2 Ιεραρχία: Προτασιακό αντικείμενο

Όρος κορυφής: Προτασιακό αντικείμενο

Περιλαμβάνει περιεχόμενα του νου που είναι δημιουργήματα της ανθρώπινης δραστηριότητας και αναπαριστούν δεδομένα της φυσικής, λογικής ή ψυχολογικής πραγματικότητας ή ακόμα και προϊόντα της φαντασίας. Τα περιεχόμενα αυτά, ενώ εκφέρονται μέσω της χρήσης συμβόλων, είναι

ανεξάρτητα από αυτά, γεγονός που καθιστά δυνατή τη μεταγραφή τους σε άλλο σύστημα συμβόλων. Το γεγονός αυτό δεν αποκλείει την περίπτωση, ένα προτασιακό περιεχόμενο να μην μπορεί να χωριστεί με σαφήνεια από τα σύμβολα, με τα οποία εκφέρεται (π.χ. ένα ποίημα).

Επίσης, τα περιεχόμενα αυτά είναι ανεξάρτητα από το υλικό – χαρτί, ηλεκτρονικά μέσα κτλ. – του εκάστοτε φορέα εκφοράς τους.

Ειδικότεροι όροι

1. **Πληροφοριακό αντικείμενο:** *(βλέπε παραπάνω)*

6.1.3 Ιεραρχία: Μέθοδος

Όρος κορυφής: Μέθοδος

Ορισμός: Η ιεραρχία αυτή περιλαμβάνει συστήματα κάποιων προδιαγραφών, περιορισμών και κανόνων που αφορούν στον σχεδιασμό (υιοθέτηση αρχών, επιλογή προϋποθέσεων, όρων και μέσων για την επίτευξη του επιθυμητού αποτελέσματος, υπολογισμός των συνεπειών και των αναμενόμενων αποτελεσμάτων) και/ή στην εκτέλεση (εφαρμογή των αρχών και των κανόνων, εφοδιασμός και ενεργοποίηση των μέσων και των όρων για την πραγματοποίηση ενός σκοπού, επανεξέταση των συνεπειών) των απαραίτητων ενεργειών, προκειμένου να επιτευχθεί ένα αποτέλεσμα ορισμένου είδους.

Ειδικότεροι όροι

1. **Διαδικασία:** Ο όρος αυτός περιλαμβάνει περιορισμούς, προδιαγραφές και κανόνες που έχουν να κάνουν με τη διαδοχή βημάτων που είναι επαρκή, προκειμένου να επιτευχθεί ένα αποτέλεσμα ορισμένου είδους. (εκκρεμεί ο ορισμός)
2. **Τεχνική:** Ο όρος αυτός περιλαμβάνει κανόνες, περιορισμούς και προδιαγραφές που αναφέρονται στην εκτέλεση ενεργειών, οι οποίες αποσκοπούν στην κατασκευή υλικών αντικειμένων.

6.1.4 Ιεραρχία: Έννοιες

Όρος κορυφής: Έννοιες *(εκκρεμεί ο ορισμός)*

7. Άλλα θέματα που είναι υπό συζήτηση

1. Συλλογικότητες και ομάδες
2. Ιδιότητες-ρόλοι και αξιώματα

Πιθανόν να προκύψουν νέα θέματα, ιεραρχίες και έννοιες κατά την ανάπτυξη των εργασιών μας.

Παράρτημα Α' :Παρατηρήσεις από τη συνάντηση στις 30/6-01/07/2014

1. Θεωρούνται instances (στιγμιότυπα) και άρα δεν εισάγονται στον θησαυρό γεγονότα, διανοητικά ρεύματα, εκδηλώσεις κ.τ.λ. που έχουν συγκεκριμένο χαρακτήρα. Π.χ. ο 1^{ος} παγκόσμιος πόλεμος ή τα μεγάλα Διονύσια που έλαβαν χώρα μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή σε ένα συγκεκριμένο τόπο. Όμως, **δεν** θεωρούνται instances ο παγκόσμιος πόλεμος ως ιστορική περίοδος ή τα μεγάλα Διονύσια ως εορταστική εκδήλωση εν γένει ή η αναγέννηση ως γενικότερο διανοητικό ρεύμα/εποχή.
2. Σημειώνεται ότι το πληροφοριακό αντικείμενο είναι πολυιεραρχικό, ανήκει δηλαδή και στην ιεραρχία «συμβολικό αντικείμενο» και στην ιεραρχία «προτασιακό αντικείμενο».
3. Γενικά, συνιστάται να μην εισάγονται όροι με προσδιοριστικά που αφορούν τη χωρική ή χρονική εφαρμογή/ εγκυρότητα/ έκταση μίας έννοιας, όπως ονόματα συγκεκριμένων τόπων, κοινωνικών ή διανοητικών περιόδων και ημερομηνίες. Σε περίπτωση, όμως, που μια έννοια εμφανίζεται κατά βάση σε μια χωροχρονική έκταση, το γεγονός αυτό μπορεί να περιληφθεί στην περιγραφή της έννοιας. Επιπλέον, θα πρέπει να αποφεύγεται η χρήση ετικετών δεσμού που θα μπορούσαν να διακρίνουν ένα όρο βάσει των χωρικών ή χρονικών προσδιορισμών του.
4. Τα μέρη ενός νοητικού ή υλικού αντικειμένου θα πρέπει να ενταχθούν ως ξεχωριστή ιεραρχία στο ανάλογο θέμα. Στην νέα έκδοση των ορισμών των θεμάτων και ιεραρχιών που επίκειται, θα δοθούν περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις λεπτομέρειες και τη συγκεκριμένη ονομασία της ιεραρχίας αυτής στο εσωτερικό είτε του θέματος «νοητικό αντικείμενο» είτε του θέματος «υλικό αντικείμενο».